

So súdružským pozdravom za akčný výbor...

V Bratislave dňa 15. XI. 1945

Slovenský národný archív Bratislava, fond Sociálna demokracia, a. j. 53.

Dokument č. 26

List Akčného výboru sociálnej demokracie z 21. novembra 1945 Ústrednému sekretariátu Československej soc.(iálno) dem.(okratickej) strany v Prahe.

Akčný výbor na svojej porade, konanej dňa 19. XI. 1945, po informácii ss.(súduhovia), ktorí sa zúčastnili porad so s.(úduhom) min.(istrom) Laušmanom v Turč.(ianskom) Sv.(ätom) Martine, po prevedenej debate o súčasnej vnútro politickej situácii, počas ktorej všetci zúčastnení členovia mali na zreteli zamýšľané obnovenie činnosti strany na Slovensku, jednomyseľne uzniesli sa na nasledovnom:

Ponuku Dr. Šrobára, Dr. J. Slávika a spol. na vytvorenie spoločnej tretej, nejakej ľudovodemokratickej strany, odmietame. Sme rozhodnutí za každých okolností pevne a neochvejne vytrvať pri strane čs.(československej) soc.(iálno) dem.(okratickej), ktorá na Slovensku má už tradíciu a za dobu vyše 30 rokov svojho jestvovania vykonala kus užitočnej a záslužnej práce pre pracujúcu triedu, slovenský národ a ČSR. Po oživotvorení tejto strany a ako tretej strany na Slovensku ozývajú sa hlasy z celého Slovenska. V tejto strane ako v celoštátnej strane vidíme najistejšiu a najpevnejšiu záruku čl.(československej) jednoty a konsolidáciu pomerov na Slovensku.

Def.(initívnu) odpoveď Dr. Šrobárovi a spol. na ich ponuku na spoločné vytvorenie tretej strany nech je daná tak za 8-10 dní. Do tej doby s.(úduh) ústr.(edný) taj.(omník) Vilím so spoločníkmi má možnosť obísť aspoň niektoré oblasti Slovenska a na tvári miesta sa presvedčiť o skutočnom zmýšľaní širokých vrstiev slovenského ľudu. Konečne, ako sa zmenilo zmýšľanie slovenského robotníctva od slovenského postavenia v typickom to povstaleckom robotníckom kraji, v Podbrezovej, mal som možnosť presvedčiť osobne s.(úduh) min.(ister) Laušmanom minulý týždeň.

Akčný výbor žiada, aby ústredie v najkratšom možnom čase zistilo si postoj tak vedenia českej komun.(istickej) strany, ako i slovenskej ku zamýšľanému nášmu verejnému vystúpeniu. Nie možné ani účelné vec ďalej odkladať alebo preťahovať toto vyjasnenie. Vedenie kom.(unistickej) strany musí sa def.(initívne) a otvorene vyjadriť, aké je jej konečné stanovisko.

Pri týchto záverečných vyjednávaniach akčný výbor bezpodmienečne chce byť zastúpení svojimi členmi zo Slovenska, ako sme to už v Prahe a tiež v minulom svojom dopise zdôraznili.

Rozhodnutie musí padnúť už budúci týždeň a to či už počas návštevy s.(úduha) Vilíma na Slovensku alebo po jeho návrate do Prahy. Naša strana rozhodne musí prísť ako tretia a nie šrobárovci, o ktorých sme si zistili /u Dr. I. Chorváta/, že k zamýšľanému vystúpeniu majú súhlas komunistickej strany.

Podľa informácie z toho istého prameňa už vraj len jednotliví členovia KSS sú proti nášmu osamostatneniu. Majú vraj totiž už zistené, že budúca činnosť našej strany nebude namierená proti KSS. Akčný výbor pri tejto príležitosti znovu zdôrazňuje, že prijímanie do strany bude výlučne jeho záležitosťou, lebo jeho členovia najlepšie vedia, kto si zaslúži dôvery strany, aby bol do jej zväzku prijatý. Nikomu bez nášho súhlasu nesmie byť miesto v strane na Slovensku

zaisťované! V našich radoch nebudú mať miesta vypočítavci tak z demokratickej, ako aj z komunistickej strany.

Akčný výbor po prevedenej debata jednomyselne uzniesol sa na tom, aby P. Víboch, zást.(upca) býv.(alého) zem.(ského) taj.(omníka) našej strany, teraz poslanec za DS, bol pribratý za jeho člena. V doterajšej jeho činnosti nenašiel nič takého, prečo by spolupráca nemala byť s ním nadviazaná. Eventuálne námietky proti jeho prijatiu do obnovenej strany boli poverení preskúmať ss.(súdruhovia) A. Bahurinský a Dr. Mrázek.

Uvažujúc o budúcom denníku strany na Slovensku, bolo konštatované, že jeho tlač bude narážať na ťažkosti. V Bratislave totiž niet dost' tlačiarní, ktoré by mali rotačky a neboli by prácou preťažené. V dôsledku tejto skutočnosti žiadame vedenie strany, aby nám v tomto ohľade bolo nápomocné tým spôsobom, aby od firmy Baťa v Baťovanoch cestou Zlína zakúpilo pre nás rotačku, ktorá je v Baťovanoch už asi 8 rokov uložená a vôbec nepoužívaná.

Ak by pre rôzne prekážky verejné vystúpenie našej strany nebolo možné dať verejnosti vhodným spôsobom na vedomie, na ten prípad žiadame vedenie strany, aby nám pripravované prevolanie k slovenskému ľudu dalo vytlačiť v Práve ľudu a potom z tohoto čísla nechalo nám niekoľko stotisíc exemplárov poslať na Slovensko na udané adresy /do oblastných stredísk a okr.(esným) akč.(ným) výborom/. Eventuálne mohla by byť reč o vytlačení celého zvláštneho slovenského čísla.

Nevyhnutne potrebujeme 3-4 vozy /autá/ mať k dispozícii strany na Slovensku /1 pre východné, 1 pre stredné, 1 pre západné Slovensko a 1 pre ústredie/. Na avizovanú cestu s.(údruha) Vilíma potrebný benzín môžeme obstarat' výmenou. Na donesené lístky z Prahy benzín tu nedostaneme, ale tieto si zameníme u niektorého povereníctva v Bratislave, aby vozy tohoto pri príležitostnej ceste do Prahy mohli si na ne benzín obstarat', začo nám toto potrebné množstvo benzínu tu prepustí.

Že nám v Prešove boli zatknutí dvaja spolupracovníci, už viete. Oba boli zatknutí v Sabinove s materiálom /prihlášky do strany/, ktorý bol z Prahy donesený. S.(údruh) Miklánek po 9 hodinovom výsluchu bol prepustený na slobodu, s.(údruh) Gábor dnes odpol.(udnia) po 14. hod. bol ešte stále zaistený. Materiál u nich zhabaný /prihlášky do strany/ NB nevydala doposiaľ. Žiadame čo najenergiejšie zakročiť. Je možné, že vybavenie tohoto prípadu bude mať veľký vplyv na politický vývoj udalostí na Slovensku.

Dávajúc Vám toto na vedomie, som so súdružským pozdravom za akčný výbor.

V Bratislave dňa 21. XI. 1945.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Sociálna demokracia na Slovensku, a. j. 3

Dokument č. 27

List J. Lettricha z 13. novembra 1945 Národnému frontu k poštátňovacím dekrétom prezidenta republiky E. Beneša

P R E D S E D A
SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Bratislava, dňa 23. novembra 1945